

Telerau ac amodau ar gyfer rhoddi ac adneuo deunydd delweddau symudol

1 Yr Archif

Mae Archif Genedlaethol Sgrin a Sain Cymru, Llyfrgell Genedlaethol Cymru yn gorff elusennol, di-wneud-elw. Ymysg prif amcanion yr Archif y mae diogelu a dathlu etifeddiaeth unigryw Cymru o ddelweddau symudol, ac fe wna hyn drwy achub, adfer, dogfennu a hyrwyddo'r rhan bwysig hon o dreftadaeth ddiwylliannol Cymru. Mae'r Archif yn:

- casglu delweddau symudol sydd yn adlewyrchu pob agwedd o fywyd, cymdeithas, diwydiant a chelfyddyd Cymru, o 1895 hyd heddiw
- diogelu'r delweddau hyn er budd cenedlaethau'r dyfodol
- catalogio'r delweddau er mwyn gwneud y casgliad yn hygyrch
- hyrwyddo'r casgliad i ystod eang o gynulleidfaoedd, defnyddwyr addysgol ac eraill, a sicrhau ei fod ar gael i'r cyhoedd i'w astudio a'i fwynhau.

Mae AGSSC yn aelod o Fforwm Archif Ffilm y DU, sef cymdeithas yr archifau ffilm yn y sector gyhoeddus, a FIAF, cymdeithas ryngwladol yr archifau ffilm. Mae'n arddel egwyddorion rhyngwladol cydnabyddedig ar gyfer diogelu'r delweddau symudol dan ei gofal, a defnydd cyfrifol a moesol ohonynt.

2 Y casgliad

Mae casgliad yr Archif o ddelweddau symudol bellach yn cynnwys miloedd o ffilmiau a thapiau fideo. Mae'n cwmpasu ystod eang o fathau a fformatau. Er enghraifft, mae'r deunydd dogfen yn cynnwys riliau newyddion, cynyrchiadau dogfen (ffilm a theledu), ffilmiau addysgol, ffilmiau cartref a chynyrchiadau amatur eraill. Mae rhai pynciau'n cael eu hadlewyrchu'n dda iawn yn y casgliad - er enghraifft amaethyddiaeth, bywyd cymdeithasol, gweithgaredd diwylliannol (e.e. eisteddfodau), bywyd teuluol, a thwristiaeth a hamdden.

3 Casglu deunydd

Nid oes gan yr Archif gronfa bwrcas, felly mae'n ddibynnol ar *roddion* neu *adneuon* (benthyciadau tymor hir) o ddeunydd ffilm a fideo er mwyn datblygu'r casgliad. Mae rhoddwyr ac adnewwyr yn cynnwys gwneuthurwyr ffilm a chwmnïau cynhyrchu, darlledwyr, aelodau o'r cyhoedd, grwpiau, sefydliadau a busnesau.

3.1 Hawlfraint

Mae AGSSC yn cydnabod ac yn parchu pob hawlfraint sy'n bodoli yn y deunydd a drosglwyddir i'w gofal, p'un ai yw'n eiddo i'r rhoddwr/adnewwr ai peidio. Pan fo'r sefyllfa hawlfraint yn aneglur bydd staff yn gwneud pob ymdrech i ymchwilio i'r mater i sicrhau eglurdeb. Fel rheol, bydd yr hawlfraint mewn ffilmiau nodweddd a chynyrchiadau proffesiynol eraill yn eiddo i'r cwmni cynhyrchu neu i ddosbarthwr neu ddarlledwr neu eu holynwyr. Yn y rhan fwyaf o achosion bydd yr hawlfraint mewn deunydd megis ffilm amatur a ffilmiau cartref yn eiddo i'r gwneuthurwr neu aelod/au o'i deulu/theulu. Yn gyffredinol yn y DU, daw hawlfraint delwedddau symudol i ben 70 mlynedd wedi marwolaeth eu gwneuthurwr.

3.2 Rhodd

Pan fo person yn rhoi deunydd yn rhodd i AGSSC, daw'r deunydd yn eiddo yn gyfangwbl i AGSSC, ynghyd ag unrhyw hawlfraint all fod gan y rhoddwr yn y deunydd. Mae'r rhoddwr yn aseinio i AGSSC, gyda gwarant teitl llawn, bob hawlfraint a hawliau eiddo deallusol all fod ganddo yn y deunydd. Mae AGSSC yn croesawu rhoddion gan eu bod yn hwyluso'r dasg o wneud y deunydd yn hygyrch i ddefnyddwyr megis ymchwilwyr a chynulleidfaoedd, gan gynnwys grwpiau cymundeol i wylwyr teledu.

Gyda rhodd, mae AGSSC yn derbyn yr hawl i storio'r deunydd y barhaol ac i'w gopio fel bo'r angen ar gyfer cadwraeth, adfer a mynediad (di-elw a masnachol (gw. **6, Mynediad**), gan gynnwys defnydd arlein).

Mae AGSSC yn derbyn rhoddion o ddeunydd gan unigolion a chyrrff nad ydynt yn berchen ar yr hawlfraint. Ym mhob achos o'r fath caiff statws yr hawlfraint ei gydnabod a'i barchu, a cheisir yr hawl briodol ar gyfer unrhyw ddefnydd gan drydydd parti ac unrhyw ddefnydd masnachol.

3.3 Adnau

Pan fo person yn adneuo deunydd gyda AGSSC, daw'r deunydd corfforol i ofal yr Archif ar fenthyciad tymor hir tra'n parhau i fod yn eiddo i'r adnewydd, ynghyd ag unrhyw hawlfraint a all fod ganddo yn y deunydd. Gydag adnau, mae AGSSC yn derbyn yr hawl i storio'r deunydd ac i wneud unrhyw waith trwsio (gw. **4, Gofal casgliad**) a chopio fel bo'r angen ar gyfer cadwraeth, ac i ddefnyddio'r deunydd yn anfasnachol at ddiben hyrwyddo ymwybyddiaeth gyhoeddus o'r etifeddiaeth delwedddau symudol ac o nod ac amcan AGSSC.

Gall adnewwyr sydd yn berchen ar yr hawlfraint yn eu deunydd ddewis i ba raddau y caiff AGSSC ganiatau mynediad trydydd parti a masnachol i'r deunydd (gw. **7.2.1** y ffurflen Cytundeb Derbyn).

Mae adnewwyr yn cadw'r hawl, mewn amgylchiadau eithriadol, i dynnu eu deunydd yn ôl (dros dro neu yn barhaol) o ofal AGSSC (gw. **8, Tynnu deunydd yn ôl**).

4 Gofal o'r casgliad

Pan ddaw deunydd yn rhan o gasgliad AGSSC fe gaiff ei archwilio ac yna ei lanhau a'r drwsio fel bo'r angen. (Ystyr 'trwsio' yma yw cynnal gwaith sylfaenol megis trwsio sbleisiau a thyllau sbroced.) Caiff y deunydd ei storio mewn storfa bwpasol ble rheolir yr amgylchedd, ac mae'n bosib y caiff ei gopio (i ffilm, tâp fideo neu gyfrwng priodol arall) er mwyn diogelu'r deunydd gwreiddiol a galluogi mynediad priodol. Ar gyfer copio i ffilm, defnyddir labordai arbenigol. Bydd unrhyw gopiau a wneir o'r deunydd gan yr Archif yn eiddo i AGSSC, ond o safbwynt eu defnyddio byddant yn rhwym i amodau a thelerau'r Cytundeb Derbyn.

Ystyrir eitemau a roddir neu a adneuir yn eitemau 'gwreiddiol' ac ni fyddant ar gael i ddefnyddwyr. Ni fydd staff AGSSC, ar ôl glanhau a thrwsio'r eitemau hyn, yn eu golygu na'u haddasu mewn unrhyw fodd.

Bydd unrhyw gopiau o'r deunydd a wneir gan AGSSC yn sgîl ymgymryd â'r tasgau uchod yn eiddo i AGSSC, ond ym mhob ffordd arall byddant yn rhwym i amodau a thelerau'r Cytundeb Derbyn.

5 Catalogio

Bydd AGSSC yn catalogio'r deunydd, gan roddi gwybodaeth am ei darddiad, ei nodweddion corfforol/technegol a'i gynnwys, mewn bas data. Maes o law bydd gwybodaeth am gynnwys y deunydd ar gael i'r cyhoedd arlein. Yn unol â'r Ddeddf Gwarchod Gwybodaeth, ni ryddheir unrhyw ddata sensitif i'r cyhoedd onibai bod yr unigolion perthnasol wedi caniatáu hynny. Mewn amgylchiadau penodol, gall cyfrinachedd neu amod arall yn deillio o gynnwys y deunydd fod yn berthnasol, a dylid hysbysu AGSSC o hyn gan fod posiblwydd y gellid eithrio'r deunydd dan y Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth.

6 Mynediad

6.1 Defnydd o'r deunydd gan AGSSC

Gall AGSSC eu hun (dan ei rheolaeth ei ei hun) ddefnyddio copiau o'r deunydd i hyrwyddo ymwybyddiaeth gyhoedus o etifeddiaeth delweddu symudol Cymru ac o amcanion a gweithgareddau'r Archif. Mae hyn yn cynnwys darparu copiau o'r deunydd i ymcwhilwyr bona fide yn swyddfeydd AGSSC, arddangos y deunydd (er enghraifft mewn sioeau ffilm cymuedol a sioeau teithiol, ac i grwpiau ysgol a myfyrwyr), a chyhoeddi lluniau llonydd o'r deunydd. Gellir defnyddio delweddu symudol a llonydd o'r deunydd i ddarlunio deunydd gwybodaeth am gasgliad yr Archif (megis catalogau) a deunydd cyhoeddusrwydd. Gellir cyflwyno gwybodaeth o'r fath drwy ddulliau traddodiadol ac electronig (arlein). Bydd gwybodaeth am gynnwys y deunydd yn cael ei gofnodi yng nghatalog yr Archif sydd ar gael i'r cyhoedd arlein (gw. **5, Catalogio**).

6.2 Defnydd o'r deunydd gan drydydd parti

Mae'n bosibl y bydd y deunydd hefyd o ddiddordeb i drydydd partion a all ofyn am gael ei ddefnyddio mewn prosiectau masnachol ac anfasnachol. Enghraifft o brosiect masnachol fyddai cynhyrchiad teledu, ble mae cynhyrchydd yn chwilio am ddarn o ffilm archifol i'w gynnwys mewn rhaglen ddogfen. Enghraifft o brosiect anfasnachol fyddai DVD addysgol di-elw, neu ddangosiad di-dâl neu ddi-elw mewn amgueddfa, oriel neu ganolfan gymunedol. Mae'r math hwn o ddefnydd yn ehangu cyrhaeddiad y casgliad yn sylweddol, ac yn tynnu sylw'r cyhoedd at nod ac amcanion yr Archif. Fodd bynnag, bydd AGSSC bob amser yn sicrhau caniatâd perchennog yr hawlfraint cyn trefnu i ryddhau'r deunydd i drydydd parti.

Gall adnewwyr sydd yn berchen ar yr hawlfraint yn eu deunydd ddewis i ba raddau y caiff AGSSC ganiatau mynediad i drydydd parti (gw. **7.2.1** y ffurflen Cytundeb Derbyn).

Bydd AGSSC yn codi ffi ar ddefnyddwyr masnachol sydd am ddefnyddio'r deunydd, i'w digolledu am gyfran o'r costau cadwraeth a chostau darparu mynediad. Weithiau fe godir ffi ar rai mathau o ddefnyddwyr anfasnachol yn ogystal, ond ar raddfa ostyngol.

Gall perchennog yr hawlfraint yn y deunydd negodi ei ffi breindal ei hun yn uniongyrchol gyda defnyddwyr trydydd parti os ydyw'n dymuno gwneud hynny. Byddai'r trefniant hwnnw yn bodoli yn gyfangwbl ar wahân i'r cytundeb ffurfiol rhwng AGSSC a'r defnyddwyr.

7 Copiau ar gyfer rhoddwyr ac adnewwyr

Gall AGSSC ddarparu copi gwyllo o ddeunydd a roddir neu a adneuir os dymunir, yn ddibynnol ar gyflwr corfforol y deunydd gwreiddiol. Ni chodir tâl am y copi. Bydd rhestr aros bob amser am gopiau, ac os yw'r deunydd o faint sylweddol (e.e. o ran nifer yr eitemau ynddo) efallai y bydd angen blaenoriaethu, h.y. dethol rhannau i'w copio yn hytrach na chopio'r deunydd yn ei gyfanrwydd.

8 Tynnu Deunydd yn ôl

Os yw adnewwr yn dymuno tynnu ei ddeunydd o'r Archif yn barhaol fe wnaiff yr Archif, mewn amgylchiadau eithriadol, ddychwelyd y deunydd. Mewn ystyriaeth o'r arian cyhoeddus a wariwyd ar storio a diogelu'r deunydd, mae'n bosibl yn bydd gofyn i'r adnewwr dalu ffi i ddigolledu AGSSC. Yn ychwanegol bydd gan yr Archif hawl i wneud (neu i drefnu i wneud) copi/copiau o'r deunydd i'w gadw yn ei chasgliad, a bydd angen rhybudd digonol er mwyn gwneud y trefniadau angenrheidiol i alluogi hynny. Bydd yr amodau hawlfraint a amlinellir uchod yn berthnasol i unrhyw gopiau a wneir gan yr Archif o ddeunydd a dynnir yn ôl.

9 Gwaredu

Gallasai'r Archif benderfynu maes o law nad yw yn dymuno cadw peth o'r deunydd a roddir neu a adneuir dan y Cytundeb hwn. Os digwydd hyn bydd yr Archif yn gwneud pob ymdrech i gysylltu â'r rhoddwr/adneuwr i drafod opsiynau eraill, a all gynnwys anfon y deunydd dieisiau i gadwrfa mwy addas neu ei ddychwelyd i'r rhoddwr/adneuwr.

Gall AGSSC ddewis gwaredu'r cynwysyddion y cyrrhaedda'r deunydd yr Archif ynddynt (blychau, caniau, tuniau ac ati), neu eu cadw at ddibenion arddangos, fel bo'n briodol. Ym mhob achos fe gofnodir unrhyw wybodaeth berthnasol sydd yn ymddangos ar neu yn y cynwysyddion.